

KIERKEGAARDAS, SOKRATAS, PLATONAS, HEGELIS...

KIERKEGAARDAS IR SOKRATAS

- 1.1. Ironija ir Sokrato metodas
 - 1.1.1. Ką reiškia „pažink save“ Kierkegaardui, Sokratui, Descartesui?
 - 1.1.2. Maeutikos metodas S. Kierkegaardo filosofijoje?
 - 1.1.3. Sokrato subjektyvusis subkektas ir Hegelio objektyvusis subjektas

Kierkegaardas pirmiausia mato esmini Platono ir Sokrato filosofijos skirtumą jų skirtingame požiūryje į amžinybę. Sokrato požiūris Kierkegaardui atrodo daug teisingesnis.

1. Platonui amžinybė yra amžinų, nekintamų ir patyrimui neatsiveriančių, tik protui pažinių idėjų karalystė. Todėl ir religine prasme, žmogaus ir Dievo būtis nepersikerta.
2. O Sokratui amžinybė yra ištirpusi laikinybėje ir per ją prisiminimų pavidalų dalyvauja atskiro individo laikinoje būtyje. Asmens tikslas bandyti prisiminti, t.y. nugalėti amžinybės ignoranciją savyje. Tam ir yra religija. Ji moko gyventi derinant savo elgesį su amžinomis gėrio vertybėmis.

Etikos problemas Kierkegaardas sprendžia taip pat Sokrato dvasia:

Žurnalai XI' A 318

„Sokratas teisingas : kai asmuo nesielgia gerai, tai ti dėl to, kad nesupranta, kas yra teisingas, geras elgesys. Jei suprastų, tai ir elgtųsi gerai.

Buodėmė, yra ignorancija, nenoras uprasti ir pažinti gėrį.

Krikščionybė teisi, nuodėmė yra kaltė. Kaltė yra nenoras suprasti gėrio esmės ir nenoras elgtis gerai.“

Sokrato dialektika yra maeutikos metodo taikymas, neįtarpinta komunikacija, kai tiesa gimsta asmens įsitikinimų pavidalu, kai amžinosios tiesos tampa laikinybėje gyvenančio žmogaus kasdieninėmis tiesomis. Tai ir yra esminis Sokrato ir Hegelio dialektikos sampratos skirtumas.

KIERKEGAARDAS APIE HEGELIO DIALEKTIKĄ.

Tai kalba apie tai, kaip Kierkegaardo buvo suprastas Hegelis ir yra daug autorių, kurie mano, kad Kierkegaardo kritika nepagrįsta, nes Kierkegaardas kritikuoja ne Hėgelio idėjas, o savąjį Hegelio supratimą.

- Gamtos istoriją, Žmonijos istoriją Hegelis supranta kaip Absoliučios Dvasios istorijos dalį. Pasaulinę istoriją Hegelis mato kaip panteistinę sistemą, kurioje viskas yra Absoliučios Dvasios apraiškos, Absoliuti Dvasia tokiu būdu tampa tapati Dievo sampratai klasikinėje filosofijoje.
- Šią Hėgelio dialektinę sistemą Kierkegaardas analizuoja keletų aspektų:
- Panteistinės visuomeninės sistemos sampratos požiūriu Hėgelis pateikia triadas:
- Absoliutinė monarchija, Respublika, konstitucinė monarchija.
- Religija, Filosofijos istorija, Hegelio filosofija kaip sintezė religijos ir visos ankstesnės filosofijos.
- Racionalizmas (proto dominavimas), romantizmas (jausmo dominavimas), realizmas (proto ir jausmo sintezė).
- Žmonių nedoras elgesys, žmonių moralus elgesys (jo šaltinis išoriniai faktoriai, tai Kanto terminus naudojant - heteronominė moralė), žmonių

moralus elgesys, kurio šaltinis pilietinė stovėsena konstitucinės monarchijos atžvilgiu.

- Absoliučios idėjos dialektika Hegelio suprata kaip vystymosi procesas, kuriame pasaulio raida ir žmonijos istorija sintezuojasi absoliučioje idėjoje, joje būtis ir mąstymas, subjektas ir objektas yra tapatūs.
 1. Kierkegaardas nepitaria Hegelio dialektikos sampratai ir Hegelio triados Kierkegaardui atrodo žudančios žmogų, kaip laisvą asmenybę. Hegelio pasaulis, sako Kierkegaardas, negyvas, nejudrus, tai uždara loginė sistema, kurioje vystosi tik sąvokos, visa kita yra žudoma egzistencijos prasme.
 2. Hegelis aprašo praeitį, bet neturi jokios ateities vizijos ir, todėl, jo filosofija nieko nepasako žmogui, kaip gyventi dabartyje ir ko tikėtis iš ateities. (Kanto klausimai?)
 3. Gyvenimas gyvenamas į ateitį, nors ir suprantamas permąstant praeitį – tokia yra Kierkegaardo pozicija. Filosofija turi permąstyti žmonijos praeitį, bet padėti gyventi ateitimi ir patarti.
 4. (Baigiamieji nemoksliniai priedašai, 140-142) Hegelio pasaulinės istorijos procese mirusieji nėra pašaukti prisikelti, bet tik kviečiami kažkokiam objektyviam gyvenimui, kaip paaiškinti Dievo beprasnę kūrybą, jei kartos ir rasės ir civilizacijos kuriamos tik tam, kad palaikyti pasaulinės istorijos procesą.
 5. Kierkegaardui visiškai nepriimtina Hegelio pozicija, kad religija yra žemesnioji vystymosi proceso stadija lyginant ją su filosofija.
 6. Kierkegaardui visiškai nepriimtina Hegelio pozicija, kad Sistema, kaip Absoliučios Dvasios sistema yra moraliai gera, būtina ir sintezuojanti potencialybę ir aktualybę. Kierkegaardas daro išvadą, kad šitaip nužudoma žmogaus laisvė ir jo gera valia. Hegelis nužudo gėrio ir blogio priešstatą, gėris ir blogis yra Sistemoje, kaip pakopos siekiant pilietiško moralumo. Kierkegaardui visiškai nepriimtina Hegelio pozicija, kad blogis yra reikalingas ir būtinas.
 7. Kierkegaardui visiškai nepriimtina Hegelio pozicija, kai individas yra pajungiamas šeimai, o šeima valstybei. Valstybė Hegelio pateikiama, kaip moralės garantas, o tai reiškia, kad Hegelis valstybę sudievina, tai absurdas.
 8. Kierkegaardui visiškai nepriimtina Hegelio skepticizmo pozicija. Hegelis nevertina praeities, jam nerūpi ateitis, jo abejonė religijos reikšme ir ankstesnės filosofijos išmintimi nužudo viską, kas Hegelio sistemon patenka, tai paverčiant negyvu sistemos, hegelio schemas sraigteliu.

Kierkegardo dialektika yra, priešingai Hegelinei, - tai paradokso dialektika.